

Tác giả Núi Đồi

Ngô Văn Phú

Nhắc đến Vũ Cao, người ta thường nhắc đến Núi Đồi, và coi anh như một nhà thơ tình yêu. Có những người làm hàng ngàn bài thơ không đọng nổi một câu thơ, một bài thơ trong lòng người đọc. Núi Đồi là bài thơ tình trong sáng, là tình yêu tiêu biểu của một thời, của những lứa đôi, thời đất nước đang buổi chiến tranh. Núi Đồi còn là khúc bi tráng là sự hy sinh, mất mát to lớn, mà chỉ những tâm hồn đôn hậu, đẹp đến kiên nghị, trải qua cuộc chiến đấu giữ nước mới vượt qua nổi? Tôi đọc Núi Đồi năm hai mươi tuổi. Cô du kích ở Phù Linh năm đó vẫn trẻ và đẹp trong tôi cho đến tận bây giờ.

Nếu cứ chuyên viết thơ tình, Vũ Cao chắc cũng có nhiều bài hay lắm. Khi yêu, Vũ Cao nhận thấy vẻ đẹp lẫn giông gió cuộc đời: "Buổi ấy đến thăm em Hai hàng cây gió quá. ôi được thấy em mà vui từ ngọn lá Một ánh mắt thân tình đầu đó tự ngày thơ Sao bỗng dưng anh gặp lại bây giờ Anh ghé đứng bên em Nhìn tóc em gió thổi Anh bỗng sợ điều gì không cưỡng nổi Như đất trời phút chốc chẳng bình yên.

Nhưng Vũ Cao, với cái riêng tư của mình, dù say đắm khi yêu, biết tình, để giữ cái đẹp cho lứa đôi: Từ đó con đường dẫn tới nhà em Nhiều bận anh đi chỉ đi một nửa Còn nửa ấy anh dành cho nỗi nhớ...

Anh còn Chuyện dân gian, còn Đồi ta... Mấy bài thơ tình của một đời người, anh giành cho thơ, và góp sóng vào cái biển thơ tình yêu sâu nhận không chối từ bất kể một con sóng nào...

Vũ Cao có những quãng đời đẹp để làm thơ, những năm đầu kháng chiến, được làm bộ đội cụ Hồ. Bây giờ tôi cứ thèm được sống như thời Quang Dũng sống cho Tây tiến, Chính Hữu sống cho Ngày về và Đồng chí, Hữu Loan cho Màu tím hoa sim, Hồng Nguyên cho Nhớ...

Vũ Cao sống đồng thời với những nhà thơ ấy để có *Đèo Trúc - Ngang dốc núi...* cái chất nhà thơ - chiến sĩ của thời các anh, sao đẹp thế... Chỉ có tính cách ấy mới vượt qua được những thử thách gay go, gian nan bậc nhất của thời ấy... *Đi ta đi. Ta đứng ngang trời. Mây dưới chân ta, ta vượt mây rồi. Núi đã xuống với đồng nương làm bạn. Không thấy nữa những vòm tre xóm bản. Chỉ còn ta và gió với mây bay... Quân ta đi đã ngót bốn đêm ngày. Mới đến được đèo kia. Đẹp lắm*

Vũ Cao sống gần trọn một đời trong quân ngũ. Anh yêu những người lính cụ Hồ, những lớp chiến sĩ kế tiếp nhau trong chiến tranh và những năm hoà bình. Anh viết về họ với sự yêu thương chân thành, tìm ở họ những nét đẹp nhất. Anh viết *Người gác cầu, Mùa giã cốm, Thanh gươm...* Và, cái đồng cảm của hai người lính, một già, một trẻ, khi thấy anh bộ đội trẻ chạy ngược xuôi không mua nổi mấy bông hồng để tặng người yêu... ông đã đem tặng cho anh những bông hồng đẹp nhất của vườn mình, và có thể là những bông đẹp nhất của một mùa hồng của một làng hoa. Phải chăng, đó cũng là tấm lòng của Vũ Cao với đồng đội!

Đời thơ của chúng ta gắn với đời thường. Thơ có mặt khắp nơi trong đời thường. Nhưng không phải bất cứ cái gì của đời thường cũng thành thơ. Chỉ khi nào tâm hồn của người làm thơ nhìn ra và nói được chất thơ ấy của đời thường thì bài thơ mới được hái lượm từ đời thường.

Vũ Cao làm thơ cả một đời, nhưng anh không nhận là một nhà thơ chuyên nghiệp.

Tôi không tranh cãi với anh. Nhưng tôi cho rằng người làm thơ thì chuyên nghiệp hay không chuyên nghiệp đều thuộc nbo'oi thông lệ, bởi, cái đạt được là những bài thơ hay chứ không phải danh hiệu tự đặt cho nhau hay người khác tự đặt cho mình... Và chính anh, anh cũng làm trong lúc cảm nhận thấy lòng mình phải làm thơ, hồn mình phải được đắm trong thơ, mình phải trả nợ cho một người yêu, một vùng đất... Và, anh đã trả những món nợ mà nhà thơ vương vấn với quê hương, với đất nước, với bạn bè, những người thân, với những năm tháng đã sống và những năm tháng sắp tới...

Chao ôi cái hồn thơ ở đâu để nó nhập vào cho có *Núi Đồi* có *Ngân Hà*, *Ngày xưa*, *Ngang dốc* thậm chí để có hai câu thơ cho một lời đề từ cho một tập thơ *Mấy đàn chim sẽ chim ri, tiễn chân tôi, đã bay về, lại lên!*, câu thơ kín đáo viết về tình quê ấy, có phải lúc nào cũng hái lượm được...

Cả một đời làm thơ của anh, anh luôn khiêm tốn, tự ẩn mình, nhưng chỉ chọn lại hai mươi bốn bài này Tôi đã đọc, thấy được một tâm hồn, một thơ, một cuộc đời, trong sáng, tin yêu, đậm thấm. Có bài tôi ao ước anh hơn thế, nhưng anh chí thể cũng đáng quý lắm rồi. Có bài tôi không ngờ anh lại viết được thế, có bài thấy hồn thơ anh còn say đắm với phong cách phương đông, lại thấy anh hiện đại, phóng khoáng nhất với người đã tiếp nhận văn hoá phương tây trong những bài khác.

Nhưng tôi yêu *Núi Đồi*, như đã yêu mến anh suốt những năm tháng vừa qua.

Còn anh, chắc anh cũng có điều vừa ý, cũng có điều chưa bằng lòng. Nhưng biết làm sao được.